

PAVEL RUDOLF VEJŘÁŽKA

KO
Ž
LÁ
E

V dějinách českého výtvarného umění není mnoho takových průlomových prezentací, jako je tomu v případě výstavy ukázek zhmotnělého myšlenkového podzemí hudebníka, skladatele, antikváře, otce dospělé dcery a teď ke všemu ještě i výtvarníka Pavla Rudolfa Vejrážky z Loun, kterému frustrovaní a závistiví kolegové říkají *Rudi van Kernmehlen*. A mají proč! Vždyť není snadné nějak koherentně, komplexně, koordinovaně a koncizně asimilovat ony barbarsky efemérní vize asertivního intelektuála z počátku třetího tisíciletí. Ve Vejrážkově osobnosti totiž nelze nevidět sveřepého představitele (ne-li přímo koryfeje!) svébytného proudu poohárecké infernomoderny, pro nějž se již na Lounsku ujal pojem sexformance.

Odpověď na otázku, jak se na Vejrážkovy výtvary dívat a jak je hodnotit, není zdaleka tak snadná, jak se někteří pruděrní estetičtí ekvilibristé domnívají. Především bychom se měli dívat velmi pozorně a všimnout si, jak Vejrážkův chirurgicky minuciózní jemnostřih jde ruku v ruce se svébytnou arogancí anatomie, čímž vznikají až drze odvážné, herkulem pospojované nálepy, polepy, průlepy, soulepy a přilepy z jinak brakových ilustrací bůhvíjakých kolorovaných tiskovin. Tak se rodí ony dosud neobjevené – ale objevené – Vejrážkovy lepážní sexformance.

Přitom je třeba si stále uvědomovat, že díky takto rafinované technice tvorby (mohli bychom ji nazvat metodou paper-on-paper) autor projikuje formami vpravdě saudkovskými svoji překypující báchorou imaginaci a nutí nás konfrontovat se doslova krok za krokem, kus po kuse, rána za ranou s novými a novými výboji jiskřivých perplexí. Ty pak útočí na naše málem již tržně ekonomické jáství takovou olbřímí silou, že záhy ani nevíme, jak normální ženská vlastně vypadá.

Ať si to přiznáme či nepřiznáme, je jisté, že Vejrážkův úspěch spočívá ve volbě emočně navýsost třeskuťých a nudistně průvalových prostředků, projevujících se asi jen ztuha napodobitelnými údními skrumážemi, pletážemi, sukážemi a cuckážemi, jež ve zvláště exaltovaných případech hraničí s perfidními kamuflážemi. Po stránce obsahové tak autor přímo v divákoví mapuje podprahově vnímané plenéry, na jejichž povýtce až somnambulním backgroundu odehrává se drama chagallovsko-dalíovské katarze, u Vejrážky ke všemu dominantně ovlivněné vyseďáváním v ponurých prostorách antikvariátu.

Pokud se budeme snažit jmenovaného lounského infernomodernistu zařadit do proudu novodobé kultury české kotliny, neodvolatelně ztroskotáme. Všechny šuplíky a nálepky čili etikety jsou nanic, kredenc našeho výtvarného umění takovou přihrádku prostě nemá! Rozkolísanost odborné kritiky navíc jistě způsobuje i Vejrážkovo zjevné přezírání výtvarníků lounské výtvarné školy - zejména negace mirvaldovských kaňkází a síkorovských lineárních komputeráží, o linhartovských pohledech na zobrazení prostoru ani nemluvě. Vejrážka vlastně ani malířem není, možná není ani výtvarníkem. To samozřejmě vůbec neznamená, že tvorbu svých sexformancí neprotrpěl až do morku svých dlouhých kostí, do posledního vlásku svého plnovousu.

Opak je pravdou! Kdo jej zná, ví, že mnohdy tvoří za drásavého rámusu opilců, vracejících se kolem jeho oken jinak nočně zádumčivou lounskou třídou Jiřího z Poděbrad (z restaurace Na zastávce!), za mučivě blikavého svitu levné šedesátiwattové žárovky, ulepený ale šťastný, v případě svých raných prací dokonce ještě bez brýlí na nose...

Z tohoto pohledu se Vejrážka nutně jeví jako rváč osamělý ale výbušný, surově něžný, ignorující pruderii provinčního města. Je až titánsky těhotný zážitky z každodenního styku s bloumajícími zákazníky, kteří - stejně jako on - stále něco hledají. Na rozdíl od nich však nalézá a podvědomě tak sahá po metách vyšších než je věž děkanského chrámu sv. Mikuláše před vchodem do jeho prodejny. Zůstává přitom skromným Louňákem ze Žatce, halícím se do roušky tiché, typicky antikvářské radosti, jak nám svojí novou lepáží rozhodí zaběhnuté vnímání ženského těla, popelnic, pařezů či jiných objektů všedního dne. Jak nám ukáže na naše potměšilosti a zatajené hříšky, skrývané často hluboko přehluboko, kdesi mezi slezinou a dvanáctníkem...

Méně zdatný znalec umění se možná pokusí hledat v sexformancích nějaké reflexe výbojů lounského Volného sdružení amatérských výtvarníků, důvěrně nazývané VOSA. Kdo vosisty zná, musí důrazně protestovat. Vejrážka není posedlý vosismem, jeho výtvarno není vosmem. Jedno však má s ideologií sdružení VOSA společné: žihadlo! Je v povaze tohoto svérázného filozofa, že nám to žihadlo píchne, bodni kam bodni, a - pak se tomu chechtá. Tuneluje naše libido a chechtá se, krade naše tajnosubné představy a - chechtá se!

V bezradnosti, kam Pavla R. Vejrážku zařadit, nezbývá, než se prostě na jeho sexformativní koláže dívat a chechtat se s ním. Neboť život nejsou jenom chechtáky, ale také smích. A je jedno, jedná-li se o chichotání s cudným ruměncem ve tváři, nebo produkujeme-li erupce řehotu na pokraji klinické smrti. Římský básník Martialis kdysi napsal: Ride, si sapis! neboli Směj se, máš-li rozum! Heslem pařížské komické opery se stalo novolatinské Castigat ridendo mores!, což můžeme přeložit jen zdánlivě paradoxním bonmotem o smíchu, kterým lze napravovat mravy.

Lze si jen přát, aby ten tak dlouho ohlašovaný vstup naší země do Evropy byl provázen co největším výskytem Vejrážků a aby ubývalo shrbených pesimistů, licoměrných měšťačků, kulturně zaostalých makroekonomů, přeschlých pragmatiků a frustrovaných pohrobků totality. Výstava v Ústí nad Labem je druhou samostatnou (v pořadí však přesto třetí) veřejnou prezentací Vejrážkových sexformancí, což jistě mnozí nepřející označí za projev jeho již zcela nekontrolované ješitnosti. Na druhé straně je ovšem málo příležitostí, jež by vedly k protuberancím emocí, jaké diváka čekají před Vejrážkovými lepážemi. Severočeši, otužilí inverzemi a srážkovým stínem, taková pohnutí jistě ve zdraví přežijí...

Nechť dílo Pavla Rudolfa Vejrážky nalezne v krajském městě a v útulných prostorách jeho muzea porozumění a útočiště před mrazivými metelicemi, dujícími krajinou uznávaných a oslavovaných akademiků, laureátů a dalších dinosaurů české kultury. *Ride, si sapis!* Antonín Jiří Hlušítk

УКОЛÉВКА

HRAJE A NELADI...

MATKA

OTEC

MILENKA

MILENEC

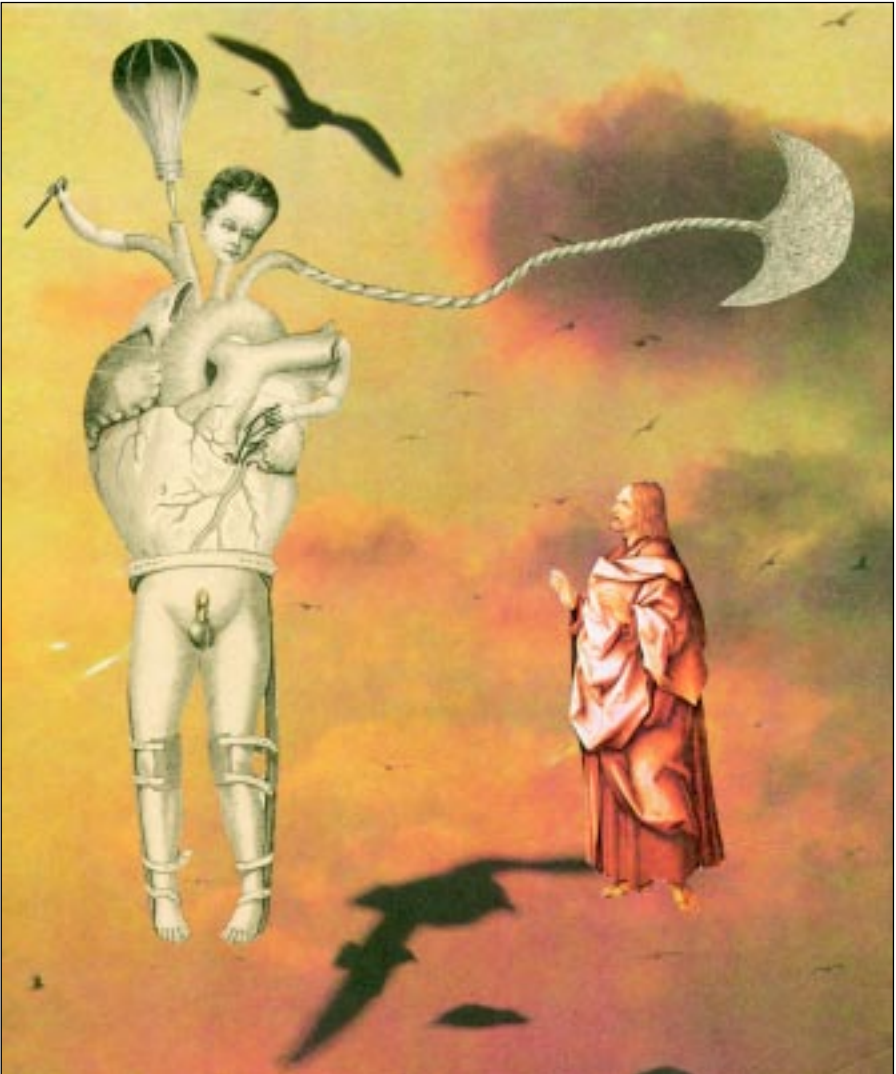

TECHNIKA ZROZENÍ

DUŠE

TOTO NENÍ VELBLOUD...

Pavel Rudolf Vejrážka, původně mechanik hudebních nástrojů, později hermetik, vrátný, topič, hudebník, hudební skladatel, manžel, otec, fotograf, nakladatel, vydavatel, ilustrátor, grafik, typograf a posledních dvanáct let hlavně antikvář v Lounech, se narodil 8. října 1956 v Žatci. Ve třech letech dostal nový kabátek. Veden bytostným odporem k veškeré módní konfekci, ihned vlétl v temném žateckém průjezdu do hromady mouro; když utíkal před rozzlobenou maminkou, narazil (v novém kabátku) do sloupu čerstvě natřeného thérem. Těsně předtím stačil šlápnout do hovna. Tím byl zřejmě probuzen jeho talent, který on sám později pečlivě před světem tajil. Ovlivněn v mládí postoloprtským strýcem Josefem Vejrážkou, žákem Oskara Brázdy, zabýval se fotografováním. V letech osmdesátých dochází k určujícímu setkání s Jakubem a Vratislavem Effenbergerem, Martinem Stejskalem, Ivo Puršem a dalšími členy Surrealistické skupiny v Československu. Na pokraji devadesátých let lze za zlomové považovat setkání s Vladimírem Zadrobílkem a básníkem Emilem Julišem. Koláže začíná tvořit počátkem 80. let, v době, kdy ho naopak přestávají bavit rozsáhlé hudební projekty (složil, zaranžoval a s pražskou skupinou Apriori nahrál komponované LP Dívka počítač, které díky textům v tehdejších politickém dusnu nemělo šanci na realizaci; patřičně šílenými syntezátorovými zvukoprvky oživil několikadílné rozhlasové zpracování hry podle knihy Vladimíra Párala Pokušení A.Z.Z.). Koncem 20. století ho v přítmí lounského antikvariátu objevuje uměnímilovný chirurg Bořek Zasadil a společně s přáteli ho v roce 1999 donutí k první samostatné výstavě...

Pavel R. Vejrážka – Koláže. Katalog k výstavě v Muzeu města Ústí n. Labem, březen – duben 2002.
Vydalo město Ústí nad Labem v roce 2002. Náklad 250 výtisků. Grafická úprava a sazba **TypoStudio FABIO** – Louny.
Vysázeno písmem SOLPERA ze středočické písmoliny Františka Štorma.
Osvit EXNER – reklamní agentura Solnice. Tisk Josef Hlávko, Nové město nad Metují.

ISBN 80-902856-5-1